

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

2. Горбунова Н.В. Проектная деятельность и проектные методы в образовании // Проблемы современного педагогического образования. 2019. № 63-2. С. 112-116
3. Шацкий С.Т. Избранные педагогические сочинения в 2-х томах — Москва: Педагогика, 1980. — Т.1. — 304 с.

ӘОЖ 372

ГЕОГРАФИЯЛЫҚ САБАҚТАРДА ГЕОАҚПАРАТТЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДІ ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІКТЕРІ

Сералы Асылзат Даниярұлы
mobilplus81817@gmail.com

География педагогтерің даярлау ББ білім алушысы, Жаратылыстану ғылымдары факультеті,
Л.Н Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекші: М.Н. Мусабоева

Географиялық ақпараттық жүйе (ГАЖ), кеңістік базасының құрастырушысы және әр келкі мәліметтер мен ақпараттарды біріктірудің негізі ретінде аумақтық басқармалардағы шешімдерді қабылдаудың басты элементі болып саналады. Әлемдік тәжірибе табиғи ресурстарды, инфрақұрылымдарды, қоршаған ортаның ахуалын, жалпы аумақты тиімді басқару ГАЖ-дың ықпалына қатысты екенін көрсетіп отыр. ГАЖ өз бағытын дамыта отырып, ақпараттық технологиялармен шешілетін көптұрғыдағы мәселелерді шешуде қолданылуда.

Қазіргі ГАЖ заманауи ақпараттық технологиялардың алдыңғы қатарлы құрылғыларына жатады. Бір жағынан автоматтандырылған әдістерді қосады, ал екінші жағынан мәліметтерді өңдеу және ұйымдастырумен ерекшелінеді. Гаж-ды кез келген салада еркін пайдалануға болатындай жағдай жасау үшін, ең алдымен оның функционалдық мүмкіндіктерін, ерекшелігін, қандай бағытта жұмыс істей алатынын жақсылап біліп алған жөн және осы бағытта бүгінгі таңда жоғарғы оқу орындарында, мектептерде ГАЖ – ға байланысты пәндерді, ГАЖ-ды ашық насихаттайтын семинарлар, ашық сабақтар жиі өткізілуі қажет деп есептеймін [1].

Соңғы уақытта компьютерлік техника мен технологияның белсенді дамуына байланысты қоғам өміріндегі ақпараттық үрдістердің атқаратын рөлі туралы түсініктер өзгеріп, білім беруде қолданылатын есептеу техникасының мүмкіндіктері анықталды. Білім беру жүйесінде компьютерлік техниканы қолдану саласы үнемі кеңейтіліп келеді: өйткені компьютер мен ақпараттық технологияны қолданудан пәндік нысанды зерттеуде информатика пәндері оқу үрдісін кең көлемде интенсификациялау құралы болып табылып, жалпы білім беру пәнінің оқу үрдісін қалыптастырады. Бұл өзгерістер оқу міндеттеріне деген көзқарастардың оқу саласындағы өзгерістерге әсерін тигізе алмады, өйткені білім жетістіктеріне жетуде қолданылатын жаңа технологиялық мүмкіндіктер ашылады [1].

Техникалық құралдарды қолдана отырып, оқу материалын беру бұрыннан қолданыста болған. Ақпараттық байланыс технологиясын қолдану қазіргі география пәнінің ғылыми және оқу пәндері арасында димуына жол ашатын қажетті компонент болып табылады. осыған байланысты жоғарғы оқу орындарындағы пән аралық білім беру мысалы ретінде компьютерлік технология географиялық ғылымдарды оқу үрдісінің негізгі құралы болып отыр. Цифрлық технологиялар пәнінің білім беру мазмұнын игерудегі оқушылардың белсенді, дараланған, танымдық іс-әрекетін интерактивті режимде басқаратын электронды оқыту құралы ретінде түсінілді [2].

Бұл мақалада география сабақтарында ГАЖ қолданудың негізгі мүмкіндіктерін қарастырамыз:

1. Кеңістіктік ақпараттың көрнекілігі: ГАЖ оқушыларға географиялық деректерді карталарда визуализациялауға мүмкіндік береді, бұл оқу процесін интерактивті және көрнекі

етеді. Бұл кеңістіктік қатынастар мен географиялық құбылыстарды жақсырақ түсінуге ықпал етеді.

2. Деректерді талдау: ГАЖ көмегімен оқушылар географиялық деректерді талдауды, кеңістіктік сұрауларды және зерттеулерді орындай алады. Мысалы, олар табиғи ортадағы өзгерістерді, демографиялық процестерді, ресурстарды бөлуді және географияның басқа аспектілерін зерттей алады.

3. Мысалға Астана қаласындағы №48 мектеп лицейіндегі праатикалық сабақта қолданған әдісім: Интерактивті оқу материалдарын құру: Бұл әдіс арқылы мұғалімдер географияны меңгеруге оқушылардың қызығушылығын арттыруға көмектесетін карталар, графиктер және анимациялар сияқты интерактивті оқу материалдарын жасау үшін ГАЖ пайдалана алады. Жәнеде әр сыныпқа осы әдістерді пайдаланана отырып оқушылардың сабаққа, географияға деген қызығушылығын арттыруға болатыны анық.

4. Кеңістіктік ойлауды дамыту: География сабағында ГАЖ қолдану оқушылардың кеңістіктік ойлауын дамытуға көмектеседі. Кеңістіктік мәліметтерді талдап, интерпретациялауды, географиялық фактілерге сүйене отырып қорытынды жасауды, қоршаған ортадағы өзгерістердің салдарын болжауды үйренеді.

5. Әртүрлі типтегі мәліметтерді біріктіру: ГАЖ спутниктік суреттер, аэрофотосуреттер, топографиялық карталар және қашықтықтан зондтау деректері сияқты географиялық деректердің әртүрлі түрлерін біріктіруге мүмкіндік береді. Бұл географиялық құбылыстарды зерттеудің күрделі және көп деңгейлі картографиялық үлгілерін жасауға мүмкіндік береді. [2]

География сабақтарына географиялық ақпараттық жүйелерді (ГАЖ) енгізу географиялық ұғымдарды меңгеру мен түсінудің жаңа мүмкіндіктерін ашатын оқу үдерісіндегі маңызды жаңалық болып табылады. География сабақтарында ГАЖ қолдану перспективалары технологияның тұрақты дамуымен және географиялық деректерге қолжетімділіктің артуымен байланысты. Болашақта ГАЖ құралдарының жетілдірілуін, бағдарламалық қамтамасыз етудің кеңейтілген функционалдығын және ГАЖ-ны оқу үдерісіне көбірек интеграциялауды күтуге болады. Бұл географияны оқыту мен зерттеу үшін ГАЖ-ны тиімдірек пайдалануға мүмкіндік береді. [3]

Жұмысты қорытындылай келе, жоғарғы оқу орындарында білім беру жүйесін, оқу процесін компьютерлендіруде осы өздік жұмыстар аса тиімділік пен нәтижелілік береді деп ойлаймын. ГАЖ арнайы пән ретінде міндеттеліп, оның бағдарламалары әр студенттен талап етілетін болса, онда келешекте әр салада білімі жоғары, білікті мамандардың жұмыс істейтіндігіне кепілдік беруге болады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Афанасьев Е.М., Максимов Н.А. Орта мектепте география пәнін оқытуда қолданылатын геоақпараттық жүйелерді талдау // XI көрмелік конференция «Білім берудегі Ақпараттық технология». Конференцияға қатысушылар еңбегінің жинағы, 2001
2. «Қолданбалы ақпараттану») Жоғарғы мемлекеттік кәсіби білім беру стандарты. – 2000.
3. «География» мамандығы бойынша Жоғарғы Мемлекеттік кәсіби білім беру стандарты. – 2000.